

ZAHODNA PUŠČAVA EGIPTA

ZAHODNA EGIPTOVSKA PUŠČAVA

Na osemdnevno potovanje smo se odpravili 30. aprila 2005

KRATKA ZGODOVINA

Po ugotovitvah iz skalnih rezbarij ob Nilu in v puščavskih oazah je v osmem tisočletju pred našim štetjem kulturo nabiralcev, lovcev in ribičev nadomestila kultura poljedelcev. Zaradi podnebnih sprememb in prekomerne paše se je približno 8000 let pred našim štetjem začelo sušiti pastirsko ozemlje, čemur je sledila puščavska Sahara. Tedanja plemenska ljudstva so se razen v oazah, kjer so še naprej prebivala, naselila tudi ob reki Nil, kjer so razvila

ustaljeno kmetijsko gospodarstvo z bolj osredotočeno družbo. Približno 6000 let pred našim štetjem se je tu že zakoreninila mlada kamenodobna kultura. Okoli leta 3150 pred našim štetjem je kralj Menes ustanovil prvo združeno kraljestvo, sledil pa je niz dinastij, ki so vladale v Egiptu naslednja tri tisočletja. Trideseta dinastija je bila zadnja domača vladajoča dinastija v faraonski dobi.

DRŽAVNA UREDITEV IN SEDEŽ OBLASTI

Arabska republika Egipt je bila razglašena 18. junija 1953, to je po revoluciji, ko je vladala vojska. Sedež oblasti je v Kairu, največjem mestu Egipta, v katerem živi skupaj z Gizo okoli petnajst milijonov prebivalcev.

GEOGRAFSKI POLOŽAJ IN NARAVNE ZNAČILNOSTI

Egipt meji na jugu s Sudanom, na zahodu z Libijo ter na vzhodu z Gazo in Izraelom. Zaradi Sueškega prekopa ter kopnega mostu med Afriko in Azijo ima Egipt zelo pomemben strateški položaj, kar se odraža v njegovi geopolitični vlogi.

Zaradi ekstremnih sušnih obdobij je v Egiptu naseljenost zgoščena po ozki dolini reke Nil in njene delte, kar pomeni, da približno 99 % prebivalstva uporablja približno 5,5 % celotne površine.

Razen doline Nila in nekaj raztresenih oaz naokoli je večina egipčanskega ozemlja puščava, kjer vetrovi ustvarjajo do 30 m visoke peščene sipine. Sicer pa je puščavski svet uspešno ščitil kraljestvo faraonov od zunanjih groženj.

OSNOVNI DEMOGRAFSKI PODATKI

Po oceni iz leta 2015 v Egiptu na 1,002.450 km² površine živi 88,960.000 ljudi, poselitvena gostota pa je 53,97 preb./km². Ker 98 % prebivalstva živi samo na 3 % egipčanskega ozemlja, to pomeni, da je tu poselitev izredno zgoščena. Po narodnosti je 99 % Egipčanov, 0,1 % Nubijcev in 0,1 % Grkov.

Uradni jezik je arabščina. Pogovorni jeziki pa so: egipčanska arabščina (68 %), sa'idi arabščina (29 %), vzhodnoegiptovska bedawi arabščina (1,6 %), sudanska arabščina (0,6 %), domari (0,3 %), nobiin (0,3 %), beja (0,1 %), siwi in drugi. Poleg njih so še jeziki priseljencev grški, armenski in italijanski jezik. Glavni tuji jeziki, ki se jih učijo v šolah, so po vrstnem redu priljubljenosti naslednji: angleščina, francoščina, nemščina in italijanščina.

Egipt je pretežno sunitska muslimanska država z islamom kot državno vero. Po oceni se 90 % ljudi opredeljuje za muslimane, 9 % za koptske kristjane in 1 % za druge krščanske veroizpovedi; nevernih muslimanov je približno 12 %, vendar so ti odstotki sporna egipčanska tema. Sicer pa Egipt priznava tri vere: islam, krščanstvo in judovstvo.

GOSPODARSTVO IN TURIZEM

Egiptovsko gospodarstvo je odvisno od kmetijstva, uvoza nafte in plina ter turizma. Primer: leta 2008 je Egipt obiskalo več kot 12,8 milijona turistov, kar je ustvarilo prihodke v višini približno 11 milijard USD, in to ob okoli 12-odstotni zaposlenosti egipčanskih delavcev. Trend se od tedaj ne glede na politične razme-

re in terorizem povečuje.

Egipt je po oceni v letu 2015 ustvaril 324,267 milijarde USD bruto domačega proizvoda, na prebivalca pa 3724 USD.

ODPRAVIMO SE NA POT

Z brniškega letališča smo poleteli proti Istanbulu, od tam pa do Kaira, kjer smo po pristanku dokaj hitro opravili turistične formalnosti za vstop v Egipt. Po seznanitvi z egipčanskim vodičem smo vstopili v

Desni od tu stoječih turističnih policistov nas je spremljal celo pot po Egiptu

avtobus, s katerim smo nadaljevali pot do 370 km oddaljene oaze Bahariya, kjer smo se namestili v hotelu Orsis Panorama. Poleg egipčanskega vodiča nas je celo pot spremljal še tamkajšnji turistični policist v civilni obleki, zaradi naše varnosti oborožen z avtomatom. Avtomat je imel skrit pod suknjičem, da nam z njim ne bi povzročal prevelikih skrbi.

Velikost oaze Bahariya je izjemna: v dolžino meri 94 km in v širino 42 km ter pokriva okoli 2000 km² ozemlja. Oaza leži v depresiji, obdani z gorami, in je ena izmed petih najbolj naseljenih v egipčanskem delu libijske puščave. Tu ljudje še vedno živijo v razširjenih dru-

V tem hotelu v Bahariyi smo s presledkom enega dne prespali dve noči

Oazo Bahariya zaradi več kot 10.000 odkritih zlatih mumij imenujejo tudi dolina zlatih mumij

žinah, podobnih tistim v arhaičnem arabskem svetu. Kmetijstvo jim je še vedno pomemben vir dohodka, čeprav jim rudarjenje železove rude blizu oaze Bahariya zagotavlja določen dohodek. Sicer pa je oaza znana po palmah, oljkah in sadnem drevju. Med najbolj naraščajočimi dejavnostmi je v zadnjem času turizem, ki jim prinaša dobršen del zaslužka.

Oaza Bahariya je ena izmed najbolj svojevrstnih oaz v Egiptu, ki jo zaradi več kot 10.000 odkritih zlatih mumij imenujejo tudi dolina zlatih mumij.

Po jutranjem sprehodu po oazi smo si ogledali grobnice iz časa 26. faraonske dinastije, tempelj Aleksandra Velikega, muzej Bahariye in rimski izvir. Povzpeli smo se tudi na manjšo vzpetino, od koder se nam je odprl razgled proti oddaljenemu, a zaradi vročine zamegljenemu skalnatemu gorovju.

Naslednji dan smo se porazdelili v tri džipe, s katerimi smo se odpravili v presenetljiv svet črne puščave. Črni kamni, izpod katerih se svetlika svetlo rjava kamnita ali peščena podloga, so bili prava paša za oči. Nekateri smo se skušali povzpeti na ta ali oni okoli 20–30 m visok stožčasti vrh, a smo vsi zaradi drsečega kamenja

Povzpeli smo si želeli na hrib, a zaradi sipkega peska smo odnehali

pod nogami in napora ob tem raje odnehali. Odpravili pa smo se na krajši sprehod po tamkajšnjem rahlo valovitem nižjem svetu.

Med potjo do bele puščave smo se ustavili še ob Kristalni gori, kjer smo občudovali kristale, ki jih je izdelala mati narava. Pod goro, ki zaradi majhne višine ne opravičuje tega imena, je stal beduin s kamelo, namenjeno jahanju. A ker se nam je mudilo naprej, njegovi želji nismo mogli ustreči.

Ob vstopu v belo puščavo se nam je zazdelo, da smo vstopili v pravljичni svet. Nad svetlo rjavimi delci peska so se dvigale fantastične kamnite skulpture, ki jih je oblikoval veter v čisto in nedotaknjeno belino. Prevzemali so nas beli stožci, dimniki, gobice in raznovrstne kamnite oblike, ki so bile prepuščene domišljiji posameznika.

Sredi tega čudovitega raja smo kampirali do naslednjega jutra in opravili vse, kar spada zraven. Zvečer, po zatonu sonca, ko se v puščavi temperatura hitro spusti in hkrati zapiha rahel vetrič, se nam je približala rado-

Zradi pravljичne lepote smo med fantastičnimi silhuetami v beli puščavi pešachi več kot uro

vedna puščavska lisica. V našo bližino jo je privabil prijeten vonj naše večerje.

Noč smo prespali pod milim nebom, ženske v ograjenem prostoru med tremi džipi, moški zunaj njega. Ker smo imeli primerno posteljnino, nas ponoči ni zeblo. Sopotnikom sem povedal, da me je ponoči povohala lisica. Ko so drugi v pesku videli odtise lisičjih nog, ki so vodili do moje glave, so mi verjeli. Pa ne samo te sledi, bilo je tudi veliko drugih, predvsem odtisov malih hroščev, kar je dokazovalo, da se ponoči po puščavskem svetu sprehajajo raznovrstna živa bitja, ki iščejo hrano, podnevi pa se zaradi vročine zakopljejo v pesek. Po zajtrku smo nekaj kilometrov hodili peš in uživali v puščavi, šli pa smo tudi prek od soli hrustljavega manjšega in posušenega jezera, kar je bilo za nas nekaj posebnega. Po slabih dveh urah pešačenja smo v megleni daljavi zagledali nekaj dreves. Spraševali smo se, ali je

to fatamorgana, a ni bila – prispeli smo do studenca sredi povsem kamnite puščave, kar nas je zelo razveselilo. Hladna studenčna voda in prigrizek sta bila za nas v tem okolju pravi obliž. Pa tudi spočiti smo se morali po naporni hoji, saj nas je do čakajočih džipov čakala še slabo uro dolga pot. Ko smo prišli do džipov, smo se odpeljali do sipin sredi ničesar. Na eno izmed njih, najvišjo, smo se tudi priplazili, nato pa smo se po sipkem pesku spustili strmo navzdol. Bilo je veliko smeha in veselja, tudi zato, ker so se nekateri po pesku nerodno kobacali navzdol. Po tem veselem dogodku smo se vrnili v naš hotel v Bahariyi, a samo za eno noč, saj smo že naslednje jutro z džipi odpotovali do okoli 430 km oddaljene oaze Siva (Siwa).

Tako kot od Kaira do oaze Bahariya je bilo tudi na poti ob glavni cesti do oaze Siva več policijskih kontrolnih postaj. Na vsaki postaji so nas prešteli in pregledali naše dokumente, nakar smo lahko nemoteno nadaljevati pot. Od egiptovskega vodnika smo izvedeli, da je

Na poti proti oazi Siva smo se morali večkrat ustaviti zaradi okvar na vozilih

tovrstna policijska kontrola namenjena predvsem temu, da ugotovijo, ali tuji turisti potujejo varno, če bi se jim kaj zgodilo, torej tudi nam, pa bi sprožili pravi alarm za iskanje storilcev.

Vožnja do oaze Siva ni potekala tako, kot smo želeli. Večkrat smo se morali ustaviti zaradi okvar na vozilih. Enemu so pokale gume, drugemu so se zatikale zavorne obloge in je večkrat zakuhal. Naš džip se ni kvaril. Zajela nas je tudi nevihta z zameti puščavskega peska, kar je močno oviralo vožnjo džipov. Na nekem, na našo srečo krajšem delu je bilo na asfaltirani cesti toliko peska, da smo se morali celo ustavljati. Te nevšečnosti so nam vzele veliko časa, pot do Sive pa se je podaljšala za dobri dve uri. Po prihodu v oazo Siva smo se namestili v bungalovih bližnje vasi Agurma, kjer smo dvakrat prenočili.

Staro mesto na griču Šali, zgrajeno iz slanega blata, je leta 1926 uničil močan dež

Oaza Siva leži 12 m pod nadmorsko gladino in meri 9 km x 80 km. Siva je bilo staro utrjeno mesto na griču Šali, ustanovljeno v enajstem stoletju. Samostojnost mesta je stalno čuvalo štirideset mož. Arabce je v mesto kot romar pripeljal neki prebivalec Sive ob vračanju iz Meke. Staroselski Berberi in Arabci so se pogosto prepirali in bojevali, k čemur so jih spodbujale tudi žene.

Za gradnjo mesta na griču Šali je služilo slano blato, ki je trdnjše od čistega blata, je pa uničujoče, ko pride povprečno na vsakih sto let dež. Tako se je zgodilo leta 1926. Močan dež je bil za mesto katastrofa, saj se je od premočenosti blato topilo, bilo pa je tudi več mrtvih. Tedaj so staro, s slanim blatom zgrajeno mesto na griču Šali zapustili. Ob našem prihodu so bile vidne samo še razvaline.

Oaza Siva je imela v času našega potovanja okrog 16.000 prebivalcev, od tega 97 % Berberov ter 3 % Arabcev in Zamorcev. Jezik je berberski, arabsko pa se naučijo šele v šoli. Do osemnajstega stoletja je bila oa-

Do grobnice Si-Amuna ob robu oaze Siva smo se odpeljali z oslovskimi vpregami na dveh kolesih

Na tem griču je 3000 grobnic, v dveh sta pokopana tudi svečenika kot mumiji

za za tujce zaprta. Ko se je tja prikradel neki Evropejec, našemljen v Arabca, so ga za tri dni zaprli, potem pa izgnali. Vsi tujci niso imeli te sreče, enostavno so izginili.

Oaza Siva je znana po dateljnovih palmah in oljkah – prvih je okoli 1,000.000, drugih pa okrog 500.000. Gojijo tudi sadje in zelenjavo, a ju je sramotno prodajati, zato ju imajo zase, za sosede, prijatelje in goste.

Zanimivo, koliko vode je v oazi Siva na površju, celo v obliki manjših jezer, a na njihovo žalost večinoma slanih. Nekateri smo se sprehodili do izvirov podtalnice, kjer je bila voda prijetno hladna in neslana, a se je hitro pomešala z okoliško vodo.

Danes izvajajo moderne projekte: treba je razsoliti (izprati) zemljo, ki zaradi namakanja postaja vse bolj slana, da bi pridobili nove obdelovalne površine za kmetovanje. Območje Nila je namreč prenaseljeno in egiptovska oblast si želi kolonizirati do sedaj redko naseljeno oazo.

Po prvi prespani noči v vasi Agurma smo si najprej ob

Oaza Siva je poznana po dateljnovih palmah in oljkah. Gojijo pa tudi sadje in zelenjavo

robu oaze Siva ogledali grobnico Si-Amuna iz 26. Dina-stije. Veljak, po narodnosti Grk, je imel eno grško in eno egipčansko ženo – spajanje dveh kultur. Naslikan je dvakrat, z brado kot Grk in obrit kot Egipčan. Slike njegovih dveh žen niso ohranjene, ohranjena je le slika starejšega sina kot Grka v egipčanski obleki in mlajšega sina kot Egipčana v grški obleki. V poslikavah sta boginja neba Nut na nebu med zvezdami ter prizor pekla in raja. Na tem griču je 3000 grobnic, v dveh sta pokopana tudi svečenika kot mumiji.

Izvedeli smo, da je Aleksander Veliki pripotoval sem prek puščave z nekega sredozemskega pristanišča. Mati mu je rekla, da je Zevsov sin in da naj prespi v Sivi v priznanem prenočišču. Sicer pa so mu prerokovali, da je res Si Amun – Zevs in bodoči faraon.

Veliko smo si ogledali med vožnjo z oslovskimi vpre-gami na dveh kolesih. Ne samo do teh dveh znamenitosti, vozili smo se tudi mimo preprostih kmečkih hiš in dateljnovih palm, na katerih so dozorevali dateljni. Po vrnitvi na glavni trg oaze Siva smo izstopili in se odpra-

Po vrnitvi iz safarija smo nekateri zaplavali v okroglem, lepo obzidanem bazenu, poimenovanem po kraljici Kleopatri

vili do bližnjih razvalin starega mesta na griču Šali, a vanj zaradi nevarnosti nismo vstopili. Smo pa vstopili v trgovino, v kateri so za nas po smešno nizki ceni prodajali dateljne. Kar nekaj časa smo se sladkali z njimi.

Naslednji dan smo se odpravili na safari. Vožnja z džipi po mehkih zaobljenih sipinah je bila izjemno prijetna, adrenalinsko vožnjo strmo navzdol pa smo pospremili z izdihljajem, a hvaležnostjo, da smo jo doživeli. Sicer se je en džip pri vožnji navzdol spodaj zagozdil v sipek pesek, a sta ga izvlekla druga dva. Velika sreča, da se pri tej nezgodi ni nihče poškodoval.

Doživeli pa smo tudi prijetno presenečenje. Naenkrat smo sredi peščenih gričev zagledali modro jezerce, obdano z ločjem. V njegovi topli vodi (približno 28 °C) smo se tudi veselo okopali, nakar smo se povzpeli na

bližnji vrh sipine, od koder smo za valovitimi sipinami opazovali čudovito obarvan sončni zahod. Po vrnitvi s safarija smo še enkrat zaplavali v topli vodi, vendar tokrat v okroglem, lepo obzidanem bazenu, poimenovanem po kraljici Kleopatri. Toda nismo bili sami. Za našo varnost so skrbeli trije policisti, ki so stali blizu policijskega avtomobila. Sicer pa je bil to edini avto, ki smo ga videli v oazi Siva.

Po prijetnih doživetjih v oazi Siva in njeni okolici smo se naslednji dan z avtobusom odpravili na dolgo vožnjo proti Aleksandriji, drugemu največjemu mestu v Egiptu (leta 2006 je v mestu živel 4,110.015 prebivalcev).

Da bi si monotonost vožnje do Aleksandrije popestrili, smo se za dobro uro ustavili v letovišču Mersa Matruh, ki leži ob lepo oblikovanem morskem zalivu Sredozemlja. Še pred prihodom v letovišče smo na bližnjem hribu opazili bunker, v katerem je vojak s strojnico stražil okolje. Tudi neposredno ob zalivu je bilo nekaj moških, ki so skrbeli za varnost. Ob našem prihodu v

Na poti proti Aleksandriji smo se ustavili ob morskem letovišču Mersa Matruh, a zaradi mrzlega vetra nismo zaplavali v morju

letovišče smo naleteli na pravi živžav, ki so ga povzročali šolski otroci s spremstvom. Zaradi mrzlega vetra se jih je le malo kopalo. Zaradi mraza tudi mi nismo zaplavali v morju, smo si pa ob skalnatem delu zaliva ogledali zanimive votline. Da se nam ne bi kaj zgodilo, nas je spremljal varnostnik. Za varnost tujih turistov oblast zelo skrbi, saj jim prinašajo ogromne vsote denarja in omogočajo veliko zaposlenost domačih ljudi.

Pred prihodom v Aleksandrijo smo se ustavili še v El Alameinu, kjer smo si ogledali pokopališče britanskih vojakov, padlih v boju z nemško-afriškim korpusom. Pred tem so bili Britanci v bojih večkrat poraženi, tu pa so oktobra 1942 izgubili Nemci. Ko smo prispeli na pokopališče, smo se pogovarjali z britanskim vojakom, ki je to bitko preživel. Povedal nam je, da je bilo takrat stanje tako grozno, da se ga z besedami ne da opisati.

Pred prihodom v Aleksandrijo smo se ustavili še v El-Alameinu, kjer smo si ogledali pokopališče britanskih vojakov

Pred prihodom v Aleksandrijo se nam je pridružil policijski avto, ki nas je iz varnostnih razlogov spremljal vse do zastraženega hotela Paradise Inn Windsor Palace, v katerem smo se tudi namestili. Ker se je bližala noč, smo v hotelu ostali do jutra.

Naslednji dan smo se v spremstvu turističnega policista, ki je bil v civilni obleki, odpravili na krajši sprehod po mestu. Policist je po cesti hodil 2–3 m pred nami in skrbel, da se nam domačini (predvsem mladi fantje) niso preveč približali. Policist nas je spremljal tudi do Farosa, nekdanjega svetilnika ob Sredozemskem morju, in potem nazaj do hotela.

Imeli smo tudi nekaj prostega časa, ki smo ga izkoristili na različne načine. S še dvema dekletoma sem si omislil vožnjo s kočijo po krajšem delu mesta. Kočijaž, Arabec, je rad ustregel tej želji, pristal je tudi na dogovorjen znesek, vendar je po našem izstopu iz kočije zahteval večje plačilo. Pred razhodom je bilo kar nekaj zmede. In še to: Arabec nam je med vožnjo povedal, da je v Kairu na nekem mostu razneslo bombo. Koliko

V Aleksandriji smo se takole prepustili zadnjim žarkom zahajajočega se sonca

Piramide smo si ogledali tako, da smo ob njih pešačili dober kilometer, se na eno precej razdrto piramido povzpeli, drugo, slab kilometer od nje pa smo si ogledali od znotraj

je bilo v tem terorističnem napadu mrtvih ali ranjenih, nam ni znal povedati.

Naslednje jutro smo se z avtobusom odpeljali proti Kairu, a se v mestu nismo ustavili. Pot smo nadaljevali v smeri piramid, ob katerih smo kmalu izstopili. V lepem sončnem in ne prevročem vremenu smo se najprej sprehodili mimo nekaterih piramid, približno en kilometer, se nato na eno precej razdrto piramido tudi povzpeli, drugo, ki je bila slab kilometer od nje, pa smo si ogledali tudi od znotraj. Do vstopa v piramido, ki je na višini okoli 20 m, so vodile železne cikcakaste stopnice, pri čemer so v ozko grlo notranjosti rahlo navzgor položeni leseni plohi s prečkami, da ne drsi. Predor in zlasti osrednji del piramide, kjer je večji prazen prostor, sta bila tako vlažna in zatohla, da fotografiranje ni bilo možno. Od potu smo bili tako premočeni, da smo si želeli čim prej na sveži zrak.

Preden smo odpotovali iz Egipta, smo si v Kairu ogledali še prelepo džamijo Al-Gurija

Ob prihodu v Kairo so našo pozornost pritegnile številne stavbe z nedokončano streho, le železne cevi so štrlele v zrak. Izvedeli smo, da so te stavbe namenjene dozidavi naslednjih stanovanj v višjem nadstropju. Na ta način se ljudje izognejo precejšnjemu davku, ki bi ga morali plačati v primeru nove gradnje iz tal.

Preden smo odpotovali iz Egipta, smo si v Kairu ogledali še prelepo džamijo Al-Gurija, iz njenega minareta pa mesto. Obiskali smo tudi bogato založen bazar, od koder smo se nedolgo zatem z avtobusom odpeljali do kairskega letališča. Pred letom so formalnosti na letališču potekale hitro in brez zapletov. Ob pristanku v Istanbulu so bile naše misli že skoraj doma, v Sloveniji. Po slabih dveh urah leta do Brnika smo bili končno na domačih tleh. Bodo pa raznolika doživetja v Egiptu za vedno ostala nepozabljena.

